BIURO DZIEKANÓW
Wpłynęło dnia 19.08.2024 r.

Prof. dr hab. Maciej Rogalski
Uczelnia Łazarskiego

Warszawa, 29 lipca 2024 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Patryka Bialica
"Odpowiedzialność dyscyplinarna w świetle Konstytucji RP i Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności"

1. Uwagi ogólne

Recenzowana monografia pt. *Odpowiedzialność dyscyplinarna w świetle Konstytucji RP i Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności* stanowi rozprawę doktorską. Przedmiotem rozprawy, zgodnie z jej tytułem, jest problematyka odpowiedzialności dyscyplinarnej analizowana z perspektywy uregulowań Konstytucji RP i Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („KOPCziPW"). Problematyce odpowiedzialności dyscyplinarnej poświęconych jest szereg opracowań, w tym o charakterze monograficznym, które Autor sam wymienia na s. 7 pracy. Brak natomiast monografii, które poświęcone byłyby wyłącznie odpowiedzialności dyscyplinarnej w aspekcie postanowień Konstytucji i KOPCziPW. Z pewnością można uznać to opracowanie za potrzebne w polskiej literaturze prawa karnego. Opracowanie jest przydatne nie tylko z punktu widzenia teorii prawa, ale także istotne dla praktyki stosowania prawa.

Autor we wstępie wyjaśnia, że za podstawową tezę badawczą przyjął założenie, iż do odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowania w jej przedmiocie mają zastosowanie odpowiednio gwarancje dla odpowiedzialności karnej i postępowania karnego przewidziane w Konstytucji RP oraz gwarancje dla sprawy karnej przewidziane w EKPC. Weryfikację tak postanowionej tezy badawczej mają ułatwić odpowiedzi na szereg pytań badawczych postawionych przez Autora (s. 8-9 pracy). Autor wyjaśnia także, że celem rozprawy jest próba ra-

mowego ukazania jakie standardy wynikające z Konstytucji oraz KOPCziPW oraz w jakim zakresie powinny znaleźć zastosowanie do odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowania w jej przedmiocie. Problemami sformułowanymi w celach i założeniach badawczych Autor zajmuje się przez całą pracę i we wnioskach końcowych udziela odpowiedzi na postawione pytania. Według Autora nowatorski charakter pracy przejawia się w dążeniu do całościowego zbadania przesłanek odpowiedzialności dyscyplinarnej w świetle standardów konstytucyjnych i konwencyjnych.

W rozprawie wykorzystano przede wszystkim metodę formalno-dogmatyczną analizy obowiązujących unormowań. Metoda formalno-dogmatyczna została oparta o podstawowe typy wykładni prawa, którymi ze względu na rodzaj stosowanych dyrektyw interpretacyjnych są wykładnie: językowa, systemowa i funkcjonalna. W ograniczonym zakresie wykorzystano metodą analizy historycznoprawnej. Autor wykorzystał także w pracy metodę porównawczo-prawną, opisową oraz aksjologiczną.

Tytuł pracy zakreśla obszar rozważań Autora. Zawartość pracy jest zgodna z jej tytułem. Układ pracy nie budzi zastrzeżeń. Jest szczegółowy, przemyślany, przejrzysty i czytelny. Podział na rozdziały, a rozdziałów na podrozdziały porządkuje zebrany materiał. Kolejność przedstawienia w pracy poszczególnych zagadnień jest prawidłowa. Zachowane są zasadniczo właściwe proporcje pomiędzy rozdziałami oraz podrozdziałami.

Opracowanie liczy 310 strony maszynopisu, z czego uwagi merytoryczne stanowią 278 stron. W pracy zostały przedstawione wszystkie istotne zagadnienia związane z zakreślonym w tytule opracowania przedmiocie. Przedstawione w rozprawie zagadnienia mają zawsze merytoryczne uzasadnienie i związane są z przedmiotem pracy. Nie została pominięta istotna z uwagi na przedmiot opracowania kwestia.

W pracy zostały wykorzystane liczne opracowania naukowe oraz orzecznictwo sądowe. Autor wykorzystał liczącą blisko 300 pozycji bibliografię, obejmującą publikacje książkowe i artykuły. Wskazać należy, że w pracy zostały wykorzystane wszystkie istotne dla przedmiotu opracowania publikacje krajowe. Wykorzystana literatura przedmiotu jest wystarczająca do zweryfikowania hipotez badawczych i uzasadnienia wniosków. Przypisy oraz bibliografia sporządzone zostały prawidłowo. Autor korzystając z publikacji, dokonuje oceny zawartych w nich poglądów, w przypadku ich krytycznej oceny, stara się w sposób merytoryczny i wyczerpujący uzasadnić swój odmienny pogląd.

W pracy wykorzystane zostało także bardzo liczne orzecznictwo: 145 orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, 160 decyzji i wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, 217 uchwał, wyroków i postanowień Sądu Najwyższego, 20 orzeczeń Naczelnego Sądu Ad-

ministracyjnego, 24 orzeczeń Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, 12 orzeczeń Sądów Apelacyjnych oraz 10 orzeczeń organów dyscyplinarnych. W szczególności wykorzystanie w bardzo szerokim zakresie orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka było pomocne dla zweryfikowania głównej tezy badawczej pracy.

Autor w pracy przedstawia wnioski. Wnioski są formułowane w podsumowaniu każdego z rozdziałów. Analiza przepisów prawa polskiego i międzynarodowego, uzupełniona o poglądy doktryny oraz orzecznictwo, pozwoliła Autorowi na sformułowanie wniosków *de lege lata* i postulatów *de lege ferenda* na końcu pracy w części zatytułowanej *Zakończenie*.

Praca jest napisana dobrym językiem prawniczym. Nie budzi zasadniczych zastrzeżeń pod względem stylistycznym i językowym, ale czasami zdarzają się literówki, powtórzenia słów czy potknięcia stylistyczne.

2. Uwagi szczegółowe

Rozprawa składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów oraz zakończenia. Pierwszy rozdział zatytułowany jest *Zagadnienia wprowadzające*. Zgodnie z jego tytułem Autor rozpoczyna ten rozdział od wyjaśnienia podstawowych terminów czyli pojęcia odpowiedzialności dyscyplinarnej i deliktu dyscyplinarnego. Autor zauważa za innymi autorami, że przepisy dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej w polskim porządku prawnym są rozbudowane i różnorodne. Suma aktów normatywnych normujących odpowiedzialność dyscyplinarną wynosi 120 (z czego 67 to ustawy, a 53 akty pozaustawowe). Zwraca uwagę, że choćby z tego względu ustalenie istoty odpowiedzialności dyscyplinarnej jest bardzo utrudnione. Utożsamia „odpowiedzialność dyscyplinarną" z „odpowiedzialnością zawodową". W zakończeniu tego podrozdziału definiuje odpowiedzialność dyscyplinarną i delikt dyscyplinarny. Następnie przedstawiona jest geneza i rozwój historyczny odpowiedzialności dyscyplinarnej, począwszy od czasów starożytnych do współczesnych. W kolejnej części tego rozdziału określa cechy, cele i funkcje odpowiedzialności dyscyplinarnej. Identyfikuje także podmioty odpowiedzialności dyscyplinarnej. Na końcu rozdziału pierwszego, Autor zajmuje się ciekawym i ważnym problemem granic odpowiedzialności dyscyplinarnej. Brak opracowań naukowych, które w sposób jednoznaczny precyzowały „granice" czy też „zakres" odpowiedzialności dyscyplinarnej. Zakreślenie tych granic jest ze swojej istoty zadaniem niełatwym z uwagi na ustawowe niedookreślenie deliktów dyscyplinarnych, które posiadają charakter otwarty. Słusznie więc zauważa Autor, że w związku z tym powstaje uzasadniona wątpliwość w jaki sposób można ustalić granice odpowiedzialności dyscyplinarnej, a w konsekwencji, czy ten reżim

odpowiedzialności prawnej może zostać objęty gwarancjami konstytucyjnymi i konwencyjnymi w odniesieniu do przewidywanej możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności jedynie za czyn zabroniony pod groźbą kary wskazany w ustawie obowiązującej w czasie jego popełnienia.

Drugi rozdział zatytułowany jest *Odpowiedzialność dyscyplinarna jako rodzaj odpowiedzialności represyjnej w świetle Konstytucji RP.* We wstępie do tego rozdziału Autor wyjaśnia, że zajmować się będzie w nim odpowiedzialnością dyscyplinarną w systemie polskiego prawa, zestawiając ten rodzaj odpowiedzialności z innymi reżimami odpowiedzialności prawnej. Pozwoli to na udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy odpowiedzialność dyscyplinarna jest niezależnym i samodzielnym reżimem odpowiedzialności prawnej i w jakiej relacji do innych rodzajów odpowiedzialności prawnej funkcjonujących w polskim systemie prawa pozostaje. Autor stawia także bardzo ważne pytanie, czy w konstytucyjnym rozumieniu odpowiedzialności karnej i postępowania karnego mieści się pojęcie odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowania dyscyplinarnego oraz czy charakter odpowiedzialności dyscyplinarnej przesądzał będzie o konieczności stosowania konstytucyjnych gwarancji przypisanych odpowiedzialności karnej? Zastrzega, że jeżeli odpowiedź na powyższe pytania będzie twierdząca, to niezbędnym będzie również zbadanie czy te konstytucyjne gwarancje będą miały zastosowanie do każdego postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej, a także w jakim zakresie będą one stosowane? Na początku tego rozdziału omawia różne rodzaje odpowiedzialności prawnej w celu zidentyfikowania zależności bądź zupełnej odrębności pomiędzy odpowiedzialnością dyscyplinarną a innymi rodzajami odpowiedzialności prawnej. Następnie obszernie omawia odpowiedzialność represyjną. Analizuje pojęcia „odpowiedzialności represyjnej" i „postępowania represyjnego". Przedstawia i omawia rodzaje odpowiedzialności dyscyplinarnej. Formułuje interesujące założenie, że aby ustalić, czy określony rodzaj odpowiedzialności ma charakter represyjny, istotne jest stwierdzenie, czy charakter norm regulujących określony rodzaj odpowiedzialności jest taki, że istnieje konieczność zastosowania do tejże odpowiedzialności gwarancji konstytucyjnych dotyczących odpowiedzialności karnej. Analizuje kryteria, które pozwalają na wyróżnienie odpowiedzialności represyjnej. Według Autora, elementem stanowiącym o zakwalifikowaniu danego rodzaju odpowiedzialności prawnej jako odpowiedzialności wpisującej się w ramy represyjnej powinna być przede wszystkim funkcja i cel odpowiedzialności, co oznacza, że dany rodzaj odpowiedzialności musi się cechować represyjnością. Opisuje cechy i funkcje postępowania represyjnego. Więcej miejsca w tym rozdziale Autor poświęca analizie odpowiedzialności karnej i postępowania karnego w świetle art. 42 Konstytucji RP, która doprowadziła go do wniosku, że pojęcie

odpowiedzialności karnej jest autonomiczne i swoim zakresem terminologicznym obejmuje wszelkie rodzaje odpowiedzialności represyjnej. W oparciu o to założenie Autor wyprowadza kolejne ważne wnioski, a mianowicie, że pojęcie odpowiedzialności karnej i postępowania karnego z art. 42 ust. 1 Konstytucji należy rozszerzyć na wszystkie reżimy odpowiedzialności prawnej, które wpisują się w ramy pojęciowe odpowiedzialności represyjnej. Z kole to oznacza, że odpowiedzialność dyscyplinarna i postępowanie dyscyplinarne powinny być objęte konstytucyjnymi standardami (gwarancjami) właściwymi dla odpowiedzialności karnej oraz postępowania karnego. W szczególności zasada *nullum crimen sine lege* ma odpowiednie zastosowanie do odpowiedzialności represyjnej, w tym dyscyplinarnej. Autor, że zastrzega, że oczywiście zakres zastosowania tych standardów należy poddać odpowiedniej modyfikacji, co wynika ze specyfiki odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowania w jej przedmiocie. W związku z tym Autor przyjmuje, że w świetle art. 45 ust. 1 Konstytucji RP prawo do sądu służy w każdej sprawie dyscyplinarnej. W tych sprawach kontrola rozstrzygnięć organów dyscyplinarnych przez sądy państwowe nie stanowi naruszenia art. 17 Konstytucji RP, lecz jest realizacją konstytucyjnego prawa do sądu wynikającą z gwarancji zawartej w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Kolejny, trzeci rozdział rozprawy zatytułowany jest *Odpowiedzialność dyscyplinarna w świetle Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*. W ramach tego rozdziału Autor analizuje czy do postępowań w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej mają zastosowanie gwarancje wypływające z art. 6 KOPCziPW, a jeżeli tak to jaki jest przedmiot i zakres ich zastosowania. Zajmuje się także zagadnieniem w jakiej relacji pozostają gwarancje wypływające z KOPCziPW do gwarancji konstytucyjnych. Autor dużo miejsca poświęca pojęciu „oskarżenia w sprawie karnej" w rozumieniu art. 6 ust. 1 KOPCziPW. W sposób szczegółowy analizy pojęcie „oskarżenia w sprawie karnej" w aspekcie uregulowań art. 6 ust. 1 KOPCziPW oraz identyfikuje kryteria, od których Europejski Trybunał Praw Człowieka („ETPC") uzależnia zakwalifikowanie danego rodzaju sprawy jako sprawy karnej. W sposób bardzo szczegółowy Autor analizuje odpowiedzialność dyscyplinarną w orzecznictwie ETPC. Przebadanie orzecznictwa ETPC doprowadziło Autora do wniosku, iż co do zasady sprawy z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej nie są przez ETPC kwalifikowane jako te, którym można przypisać w autonomicznym rozumieniu norm konwencji istnienie „oskarżenia w sprawie karnej". Sprawy te kwalifikowane są jako rozstrzygające o prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym. W konsekwencji odpowiedzialność dyscyplinarna oraz postępowania w jej przedmiocie objęte są jedynie gwarancją rzetelnego procesu (art. 6 ust. 1 KOPCziPW w jego aspekcie cywilnym). Autor zwraca uwagę, że chociaż konstytucyjne ro-

zumienie pojęcia odpowiedzialności karnej, zasady funkcjonowania polskiego systemu prawnego oraz cele i autonomiczna wykładnia standardów EKPC nakazywałyby zastosowanie do tego reżimu odpowiedzialności również gwarancji wypływających z art. 6 ust. 2 i 3 KOPCziPW oraz art. 7 KOPCziPW, to wnioski przedmiotowej rozprawy wskazują na niemożność objęcia standardami z art. 6 ust. 2 i 3 KOPCziPW oraz art. 7 KOPCziPW sfery odpowiedzialności dyscyplinarnej. Odpowiedzialność dyscyplinarna i postępowanie w jej przedmiocie, w rozumieniu KOPCziPW, stanowi co do zasady sprawę z zakresu rozstrzygania o prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym, dlatego też sprawy dyscyplinarne nie są objęte standardami z art. 6 ust. 2 i 3 KOPCziPW oraz art. 7 KOPCziPW. Analizując konwencyjne gwarancje odpowiedzialności dyscyplinarnej stwierdza więc, że co do zasady do postępowań dyscyplinarnych mają zastosowanie gwarancje z art. 6 ust. 1 KOPCziPW w zakresie jakim odnosi się on do sprawy cywilnej. W postępowaniach dyscyplinarnych państwo (strona Konwencji) powinno zagwarantować standardy przewidziane przywołanym przepisem. Będą to według Autora prawo do sądu i prawo do rozpatrzenia sprawy, gwarancje instytucjonalne (wymagania ustanowienia sądu ustawą, który będzie bezstronny i niezawisły) oraz gwarancje proceduralne (zapewnienie rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, jawności postępowania oraz rzetelność).

Czwarty rozdział zatytułowany jest *Przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej w świetle standardów konstytucyjnych i konwencyjnych*. Na wstępie zajmuje się czynem jako podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej. Przyjmuje, że na gruncie Konstytucji czynem zabronionym pod groźbą kary jest także delikt dyscyplinarny. Konstytucyjna gwarancja obejmuje więc standard podlegania odpowiedzialności dyscyplinarnej jedynie w sytuacji popełnienia czynu zabronionego (bezprawnego) przez ustawę, czyli deliktu dyscyplinarnego. Autor wskazuje, że w odniesieniu do czynu zabronionego dyscyplinarnie zastosowanie znajdują gwarancje wypływające z art. 42 ust 1 Konstytucji RP tj. zasada *nullum crimen sine lege* oraz *nulla poena sine lege*, a także wynikające z wymienionych zasad reguły szczegółowe. Autor opisuje dokładne znamiona deliktu dyscyplinarnego. Dokonuje analizy przesłanek odpowiedzialności dyscyplinarnej, czyli realizacji znamion czynu zabronionego dyscyplinarnie, na przykładzie odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych. Analizuje sposób określenia w ustawach dyscyplinarnych czynów zabronionych dyscyplinarnie (deliktów dyscyplinarnych). W kolejnej części rozdziału omawia społeczną szkodliwość deliktu dyscyplinarnego. Przesłanka społecznej szkodliwości także na gruncie prawa dyscyplinarnego podlega stopniowaniu. Autor stwierdza, że społeczna szkodliwość deliktu dyscyplinarnego stanowi przesłankę do przypisania odpowiedzialność dyscyplinarnej, ponieważ delikt dyscyplinarny

musi być społecznie szkodliwy w stopniu wyższym niż znikomy. W kolejnej części rozdziału Autor zajmuje się winą jako przesłanką odpowiedzialności dyscyplinarnej i uznaje ją za niezbędną przesłankę odpowiedzialności dyscyplinarnej. Szczegółowo uzasadnia swoje stanowisko. Następnie zajmuje się okolicznościami wyłączającymi odpowiedzialność dyscyplinarną do których zalicza: kontratypy dyscyplinarne wyłączające dyscyplinarną bezprawność czynu, okoliczności wyłączające winę, znikomą szkodliwość społeczna deliktu dyscyplinarnego, przedawnienie karalności deliktu dyscyplinarnego, ustanie stosunku (w zakresie przynależności do danej grupy społecznej czy zawodowej) oraz wyłączenia wynikające wprost z przepisów. Każdą z tych okoliczności omawia.

Ostatni, piąty rozdział zatytułowany jest *Odpowiedzialność dyscyplinarna przedstawicieli wybranych zawodów w świetle orzecznictwa sądowego a standardy konstytucyjne i konwencyjne.* W tej części pracy Autor przedstawia materialne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz modele postępowania dyscyplinarnego właściwe dla wybranych przedstawicieli zawodów podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej. Analizuje w szerokim zakresie orzecznictwo w celu zbadania jak stosowane i przestrzegane są standardy konstytucyjne i konwencyjne odpowiedzialności dyscyplinarnej. W kolejnych częściach tego rozdziału analizuje w sposób szczegółowy zarówno podstawy, jak i postępowanie w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej: sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, nauczycieli, nauczycieli akademickich, przedstawicieli wybranych zawodów medycznych (lekarzy, lekarzy dentystów, farmaceutów, pielęgniarek i położnych). Analiza tych regulacji prowadzi Autora do wniosku, że ustawy dyscyplinarne zawierają błędy legislacyjne, które mogą być uznane za naruszające standard konstytucyjny domniemania niewinności, na gruncie prawa karnego. Jako przykład podaje regulacje w zakresie przedawnienia karalności czynu zabronionego dyscyplinarnie, który zawiera znamiona przestępstwa. Zauważa, że badanie standardów konstytucyjnych i konwencyjnych w świetle orzecznictwa sądowego jest zadaniem trudnym, ponieważ weryfikacja ich stosowania przez sądy w rozumieniu Konstytucji RP jest dokonywana niezwykle rzadko, gdyż rzadko te standardy stają się przedmiotem zarzutu w środku zaskarżenia przekazanym do kontroli sądowej orzeczeń wydawanych przez organy orzekające w przedmiocie spraw dyscyplinarnych.

Rozprawę finalizuje zakończenie, w którym Autor przedstawia wnioski wynikające z weryfikacji postawionej w pracy tezy przy wykorzystaniu odpowiedzi na zawarte we wstępie pytania eksploracyjne. Postawioną na wstępie tezą badawczą było założenie, że do odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowania w jej przedmiocie mają zastosowanie odpowiednio gwarancje dla odpowiedzialności karnej i postępowania karnego przewidziane w Konstytucji

RP oraz gwarancje dla sprawy karnej przewidziane w KOPCziPW. Na podstawie analizy przeprowadzonej w przedmiotowej rozprawie, Autor doszedł do trafnego wniosku, że do odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowania w jej przedmiocie mają zastosowanie odpowiednio gwarancje dla odpowiedzialności karnej i postępowania karnego przewidziane w Konstytucji RP, natomiast do odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowania w jej przedmiocie nie mają zastosowania gwarancje przewidziane w KOPCziPW dla sprawy karnej, przy czym postępowanie to objęte jest konwencyjnym standardem rzetelnego procesu wynikającym z art. 6 ust. 1 KOPCziPW.

Autor sformułował także uwagi *de lege lata*, postulaty *de lege ferenda*, a także propozycje zmian legislacyjnych przepisów. W szczególności składa postulat *de lege ferenda* uregulowania sytuacji, w których, w przypadkach utraty statusu członka danej grupy zawodowej możliwe byłoby wszczęcie postępowania dyscyplinarnego lub jego kontynuacja w odniesieniu do deliktu dyscyplinarnego popełnionego w czasie kiedy podmiot odpowiedzialności dyscyplinarnej był członkiem danej grupy zawodowej. W związku z tym postuluje uzupełnienie katalogu kar dyscyplinarnych o kary możliwe do orzeczenia i odnoszące skutek wobec podmiotu, który nie posiada już statusu członka danej grupy zawodowej. Przykładowo taką karę dyscyplinarną mógłby być zakaz ponownego wykonywania zawodu. Postuluje także ujednolicenie terminologii w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej zarówno w sferze legislacyjnej, jak i naukowej, ze wskazaniem, iż właściwym dla tego reżimu odpowiedzialności byłoby określenie „odpowiedzialność zawodowa" („przewinienie zawodowe"). Zgłasza także, formułowany już wcześniej w literaturze postulat stworzenie jednolitego aktu normatywnego regulującego procedurę dyscyplinarną *Kodeksu postępowania dyscyplinarnego*. Proponuje także *de lege ferenda* utworzenie jednego sądu, w którym zasiadaliby sędziowie specjalizujący się w dziedzinie prawa dyscyplinarnego. Sąd taki powinien być organem kontroli sądowej wszystkich orzeczeń w sprawach dyscyplinarnych, gdyż nieuzasadniona jest dywersyfikacja wnoszenia kasacji czy odwołań od orzeczeń organów dyscyplinarnych i rozpoznawanie ich w zależności od profesji przez Sąd Najwyższy, sądy powszechne czy sądy administracyjne. Wreszcie zwraca uwagę na konieczność zmiany unormowań terminu w zakresie przedawnienia deliktów dyscyplinarnych, w sytuacjach, gdy popełniony czyn zabroniony dyscyplinarnie może zawierać znamiona przestępstwa. W związku z tym proponuje konkretne zmiany legislacyjne.

3. Uwagi końcowe

Doktorant podjął się opracowania posiadającego istotny wymiar zarówno teoretyczny, jak i praktyczny. Zagadnienia będące przedmiotem opracowania rodzą szereg pytań i kontrowersji w praktyce. Prezentowana problematyka jest skomplikowana, gdyż obejmuje duże spektrum różnych zagadnień. Ważnym i niełatwym więc zadaniem było właściwe uporządkowanie tych zagadnień i skoncentrowanie się tylko na najistotniejszych kwestiach. Praca przedstawia szereg problemów związanych z omawianą tematyką i ich wzajemne powiązania. Autor dokonuje interpretacji wielu kwestii wywołujących wątpliwości. Nie poprzestaje jednak tylko na ich analizie i ocenie, ale przedstawia także propozycje konkretnych rozwiązań. Wywód jest prowadzony na dobrym poziomie naukowym. Zagadnienia prezentowane są w sposób jasny i logiczny.

Doktorant wykazał, że posiada bardzo duży zasób wiedzy i umiejętności w zakresie analizy i twórczego wykorzystania dorobku doktryny, poglądów judykatury oraz zgromadzonego materiału empirycznego. Nie budzi zastrzeżeń analiza merytoryczna, jak i wykorzystana metodologia badawcza. Przedstawiane zagadnienia świadczą o dobrej znajomości teoretycznej i praktycznej omawianych w pracy zagadnień. Rozprawa stanowi istotne wzbogacenie nauki prawa o samodzielne rozwiązanie aktualnego zagadnienia naukowego.

Mgr Patryk Bialic prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauki prawne oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, a przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, spełnia więc warunki określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 742). W związku z powyższym wnoszę o dopuszczenie Kandydata do dalszych czynności w przewodzie doktorskim.

M. Rogalski

prof. dr hab. Maciej Rogalski